

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyedévre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. elöljáróknak egész évre 6 K. a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 K. — Egy példány ára 16 fillér.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos
BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-többszöri közlésnél 4 fillérért közöltenek. Nyílt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak.

A székelyföldi kirendeltség vármegyénkben.

Nagyobb vonásokban megirtuk a székelyföldi kormánybiztosnak e hó 12-én vármegyénkben történt bemutatkozását. A vármegyei gazdasági egylet választmánya ülésén előterjesztett javaslatokhoz Ugron János szólott először. Kijelentette, hogy a tenyészbírák bevásárlásánál eddig adott állami kedvezmény főtartása szükséges. A tenyészterületekben az erdélyi magyar fajta terjesztése kívánatos. Az alagsövezés az egész Székelyföldön keresztül viendő. A folyamok mentén a gyümölcsstenyésztes intenzívbe teendő. A len-termesztéssel kapcsolatosan megjegyzi, hogy a felszegett parlagba előveteményül leghelyesebb pityókát ültetni, mert ezáltal a talaj a gyomoktól mentessé válik s a lent tisztábban termelhetjük. A szalmafontást is igen helyesnek tartaná meghonosítani s a meglévőt kellő színvonalra emelni.

Lajos János bögözi ev. ref. pap a munkaadást, az iskoláztatást és a korcsmázás korlátozását ajánlja közfigyelembe. Ez utóbbinál megjegyzi, hogy az államot az első korcsmárosnak tartja. Ezt kellene másképen elrendezni. Ha vásár- és ünnepnapokon a korcsmák zárva lehetnének, a székely-kérdés egy igen jelentékeny részét ezzel megoldanák s nem lenne oly nagymérvű kíváncsi.

Ugron Zoltán melegen üdvözi a székely kormánybiztos s igen örül, hogy a kormány a székelyek égető és már halaszthatatlan ügyeivel foglalkozik s készséggel előlegezi a bizalmat. Azonban feltűnt neki, hogy a kormánybiztos a földmivelségi minisztertől való kiküldetését hangsúlyozta. Ő igen nagyra becsüli Darányi miniszter jóindulatát s azt a rendithetetlen egyszerűséget és tevékenységet, melyet tárczája keretében eddig is kifejtett, de a székely-kérdést egy mégis csak szűkös viszonyok között levő miniszteri tárca körében megoldhatónak nem tartja. Ez egyoldalú intézkedés lenne. Mert pl. ha a hitelügy rendezése, olcsó pénz állandósítása nélkül az összes bajokat programba föl nem veszik, úgy csak flastromot lát a jeleni akcióban is. Pedig itt kicsinyes eszközökkel dolgozni, gyógyítani nem lehet. A cenzúrázációnak vége kell legyen. Sok pénz és nagy dolgok s az össz. miniszteriumnak teljes sorompóba állása segíthetnek. Így előfordulhat az az eset, hogy az állattenyésztési főfelügyelő a szász vidékeken nagyobb eredményt ér el, míg itt a kormánybiztos esetleg kötött kézzel, egyoldalulag működnek.

Pálffy Dénes a kormánybiztos nézeteit kérdezi, míg Daniel Lajos gazdasági iskolák felállítását és a mentenyésztés felkarolását ajánlja.

Sándor János kormánybiztos megköszöni Ugron Zoltán bizalmi nyilatkozatát s kijelenti, hogy bármilyen teendői legyenek, készületlenül nem találják. Mindenütt nyitott szemmel fog járni és illetékes helyen sem hallgatja el az orvoslást igénylő kérdéseket. Egészen nyugodt lehet tehát Ugron s bizalommal viseltethetik a földmivelségi

miniszter és a kiküldést helybenhagyó összkormány iránt. Pálffy Dénes kérdésre kijelenti, hogy sem a székely kongresszus-, sem pedig e vármegye gazdasági egylete választmánya intenczióinak, szabad működésének nem akar eléje vágni s épen ezért nézeteit, szándékát később fogja megfelelő alakban nyilvánosság elé vinni. Addig csak adatokat gyűjt, melyekhez majd a maga tapasztalatait is csatolja.

Koncz Ármin az erkölcsi nevelést és a földmivelésnek magasabb fejlődésre helyezését látja szükségesnek s a gazdasági ismétlő-iskoláknak erélyes keresztülvitelét javasolja.

Hlatty Miklós e. titkár a székelység konzervativizmusát már maradiságnak tartja. A németek annyi földön két-háromszor annyit termelnek, mint mi. A buzánk legelső a világpiacra s még sem termelünk elegendet. Sörárpát nem, sőt még más árpát is alig lehet látni gazdaságainkban, holott annak biztos piacra volna. Sertésenyésztésünkkel is így vagyunk. Minden körültekintés nélkül, hatra-vakra ragaszkodunk egy fajtahoz, mely keveset jövedelmez s így pl. a báznai-félt nem vettük figyelembe, mely három annyit malacozik s melylyel szász szomszédaink igen szépen boldogulnak.

Hollak fősöpán elnök hivatkozik a gazda praktikusságára, melylyel az időben is takarékoskodik. Együttal a napirendre tűzött kérdésekre figyelmezteti a választmányt. Mire a kormánybiztos a tenyésztesre alkalmas tehének kiosztására nézve kijelentette, hogy ezzel a kérdéssel már foglalkoztak s abban a nézetben állapodtak meg, hogy a székely vármegyék közül kiválasztják azt, melyben a magyar erdélyi marhafaj tenyésztes a legcélszerűbb. Azon megyében mindent elkövetnek, hogy a beállított állatállomány szaporodjék s abból megfelelő jövedelemhez juthasson a székely nép. A bikáknak kedvezményes áron való adását nemcsak kérni fogja, hanem arra törekszik, hogy az egyes szabad legelőkön levő csordákhoz ingyenes bikákat eszközöljön ki. A magyar erdélyi marhák meghonosítása célszerűnek mutatkozik, mert a bevásárlásokat ha itt eszközlik, úgy az árak a nagyobb szükséglet által magasabbak lesznek, s igen jól értékesíthető már a meglévő állatállomány is. Az istállózásra Székelykeresztur, míg a legelőre való tenyésztesre a Sódvidék mutatkozik célszerűnek. A közlegelőket felosztották s ez igen nagy baj. A kisemberek ezáltal kiszámíthatatlan kárt szenvedtek és azt helyre kell pótolni. Első sorban a legelőket kell javítani, jókarba helyezni, közös csordákat szervezni, hogy a legszegényebb ember is tarthasson állatot és az bizonyos összegért teljes ellátásban részesíthessék. E szerint történnek az összes állatállományok berendezkedései minden vonalon. Daniel Károly a havasaljai községekben a svájci tejgazdaságok beállítását javasolja s ilyenre az oláhfalvi havasok legalkalmasabbak volnának.

A sertésenyésztés kérdésénél szintén megfelelő tájfajtákról gondoskodnak. A tenyésztes kö-

röket úgy rendezik be, hogy egyidőben történjenek a malacozások és az értékesítés. Többek felszólalása után azon vélemény jutott tulsúlyra, hogy a legcélszerűbb, ha az egyes községek sertésállományait szaporítják, mert így járványok esetén a kockázat és károsodás kisebb lesz.

A nemesebb baromfitenyésztés beállítását ohajtandónak nyilvánították. S ezzel kapcsolatosan a Községi Hitelszövetkezetek kebelében a tojásértékesítés is fölveendő volna.

A konyhakertészetek a városok és fürdők közelében szükségesek. Jelenleg az Alföldről szállítják hozzánk a korai zöldségeket s ez által igen tekintélyes összeggel szegényedik vidékünk.

A fa ipar meghonosítása céljából, fegyártmányok elhelyezése iránt puhatolóznak. Azonban célszerűbb volna, ha a kivitelre alkalmas munkák itt készülnének, mert akkor sokkal biztosabb alapra lehetne helyezni ős-erdőink állandó hasznosítását.

Közben a kormánybiztos kijelenti, hogy állandó kontaktusba akar lenni vármegyénk gazdasági egyesületével s épen ezért teljes intenzív-tással kell dolgozzék és pedig állandóan az egyesület tisztviselői kara s különösen annak titkára. Már pedig ezt 200 koronás tisztelet-díjjal jutalmazott titkársággal keresztülvenni lehetetlen. Tehát megfelelő, egész idejét ennek az állásnak szentelő tisztviselőt kell beállítani. Fősöpánunk megjegyzte, hogy a törvényhatóság és gazdasági egyesület a gazdatanácsosi állás szervezése céljából már megkezdte az akciózt s ha a kellő kormánysegélyt megnyerik, az állásra azonnal pályázatot hirdetnek.

A vármegyei rétmesteri állás rendszeresítését égető szükségletnek tartják. Pálffy Dénes javasolja, hogy valamelyik cserépkészítőnek oly ingyenes gépet adományozzanak, a melylyel az alagsövezéshez szükséges cserepeket olcsó áron előállíthassa. Hollak fősöpán a boldogult Kemény Béla báró által követett alagsövezés előnyeit és módozatait ismertette.

Kivitelre működő tejszövetkezetek létesítésére Szász István állattenyésztési felügyelő vármegyénk jelenlegi viszonyait alkalmasnak nem tartja, de szívesen hozzájárul Daniel Károly eszméjéhez s célszerű lesz a svájci sajtókészítést Oláhfalva és a havasaljai községekben beállítani. A juhtenyésztésre alkalmasnak a cigája fajtát ajánlja. Koncz Ármin felemlíti, hogy Riemer K. Gusztáv városunkban intenzív turógyártást folytatott ez évben, de a kilátásba helyezett segélyt még nem folyósították. Erre nézve a kormánybiztos megnyugtató választ adott. Szóba került, hogy az erdővidéki turókészítők közvetlen állami segélyt kértek, hogy a székely gazdáknak juhbeszerzésre előlegeket adjanak. Ezzel szemben úgy állapodtak meg, hogy sokkal célszerűbb, ha a gazdaközönségnek adnak juhokat és így fogják szaporítani a juhállományt, mely a közelmúlt években annyira kipusztult, hogy a nagy kereslet kielégítését egyes, erdővidéki turógyárosok — hirszerint — fött pityókával vegyített turóval eszközöl-

ték, ami ha tovább is gyakorlathá maradna, rövid időn lejárják a székely turókészítmények közkedveltségét.

A legeltetés czélszerűbbé tételét szükségesnek mondják. Ezt üzemszerűleg, hatósági beavatkozással tartják kivihetőnek.

Hollaky főispán igen meleg szavakban nyilatkozik a korondi gyógyfürdőről s úgy ezt mint a homoródit hathatós állami támogatásra méltónak tartja. Daniel Károly kamatmentes kölcsön nyújtását látja szükségesnek. D a m o k o s dr alispán pedig ismerteti Homoród-fürdő állapotát. Tapasztalatból tudja, hogy le egy gyertyatartóig gondoskodni kellett, amikor Homoród-fürdő ügye iránt érdeklődni kezdett. Ilyen és ehhez hasonló szükségletekre horribilis összegek kellene, ha azt akarjuk, hogy fürdőinket látogassák. Ezek azonban még a legelemibb kellek. Olesóvá kell tenni fürdőinket még pedig anélkül, hogy a fürdőtulajdonos se menjen tönkre és a közönségnek a külföldi fürdőkhoz hasonlóan hozzáférhetők legyenek. Ehhez pedig megfelelő pénz kell, mely bizonyosan szépen fog kamatozni — természetesen — idővel. A szükséges befektetéseket azonban egyetlen fürdőtulajdonos sem bírja megtenni a maga erején. Homoród-fürdőnek 60,000 korona terhes, magas kamatu adóssága van. Mindent elkövetett, hogy legalább 4 százalékos kamattal konvertáltassa. Folyamodott a belügyminiszterhez is de ott nem volt rendelkezésre álló összeg, a pénzügyminiszter szintén nem hajlandó ilyen czélokra pénzt adni. E miatt a fürdő fejlődni és a magasabb igények kielégítésére nem képes. Konez Ármint fürdőinkre általában felhívja a figyelmet. Nagy baj, hogy fürdőinket még orvosaink sem ismerik eléggé. Az egyetemnek ki kellene terjesztesse figyelmét erre és szakértőre ismertesse hazai fürdőinket. A korondi fürdő gyomorbeteg ellen is páratlan; Homoród-fürdő vasas vize pedig általánosan elismert s ezzel szemben egy kolozsvári orvos azt konstata, hogy nem elég vasas. Kórházainkban a hazai ásványvizeket nem használják, e helyett külföldiekért küldik pénzünket. A városunk mellett levő és hülésekre páratlan gyógyhatású Szejke-fürdő, a Lobogó s más fürdőink mind jeles tulajdonságokkal bírnak, de kellő támogatás nélkül, még itthon sem tudunk róluk. A kereskedelemügyi miniszter székelyföldi kirándulásakor mindent megígért, azonban még a meglevő kedvezményeket is elvonta. Kolozsvárra korábban szállíthatták a homoródi savanyvizet s minden reggel igen tekintélyes mennyiséget kaptak. Mikor a kezdet nehézségein tul esett a szállító, megvonták az áldozatba sem került kedvezményt. Piaczhoz kellene segíteni ásványvizeinket, még pedig messzemenő szállítási kedvezményekkel.

A kormánybiztos maga is elismeri, hogy ásványvizeinkben nagymennyiségű kiaknázatlan kincset bírnak. Azonban közlekedési viszonyaink és távolságunk miatt nagyobb városokban piacot hiába keresünk egyelőre. Ezt majd csak akéőbbi idő fogja meghozni. Ellenben, ha meghódíthatnók országunk közönségét fürdőinknek, az csengő pénzt jelentene azonnal. Aki a székely-ügyet felkarolni akarja, ezt kell előmozdítania. Előbb-utóbb meggyőződnek, hogy itt és ezen az uton van a segítségi mód. Egyik előkelő államférfiaval közelebről bejárta az egyes fürdőket. Meglátogatták a Romániában fekvő Sinaiát. Itt látták, hogy a román király és kormány erős akarattal minő csodát művelt. Olyan fürdőt létesítettek, hogy az nemcsak a miénket legyőzte, de versenytársa lett a világfürdőknek is, a mennyiben Románia gazdag polgárai kivétel nélkül ott költik el pénzüket. Nekünk is fel kell ébredjünk; megfelelő hitelnyújtással avagy évi járadékokkal is emelnünk kell fürdőinket. Másfelől azonban fürdőtulajdonosainknak és bérlőinknek is magasabb néző pontokra kell helyezkedniük. Mert pl. Szovátnak kitünő gyógyhatású fürdője van, de nincs ivásra alkalmas ásványvize. Alig néhány kilométer távolságban fekszik Korond, hol pompás savanyvizet találhatók s még sem szállítanak Szovátna ivóvizet. Holott a két közeli fürdő egészen más-más czélra alkalmas és egymástól nincs mit féltetniük. Az E. K. E. figyelmét ide kellene irányítani, hiszen a székely fürdők beutazására keresve sem lehetne szebb és pompásabb utrányt kapni, mint Sovárad vasútállomástól Szovátna—Korond—Szejke—Székelyudvarhely—Homoród—Lobogó—Dobogó—Tusnád—Előpatak stb. fürdőhelyek, hol mindenütt a lehető legolcsóbb ellátásokat kellene biztosítani a turisták részére. Igen visszatetsző az is, hogy a vasuti étkező kocsikon székelyföldi ásványvizeket nem tartanak. Ezt a feltűnő inkonzekvenziát meg kell szüntetni. Ha ásványvizeinket nem árusítják, úgy

megérdemlik, hogy a székelyföldi területről eltírták az étkező-kocsik közlekedését. (Lelkes éljenzés!) De mi se szállítsuk ám csehországi üvegekbe ásványvizeinket. Csináljunk keleti kivitelt s e czélból a Kereskedelmi Részvénytársasággal lépünk összeköttetésbe. Konez Ármint megjegyzi, hogy a Kristály-víz borviznek nevezik, holott az csak közönséges forrásvíz. Panasolja, hogy Marosvásárhelyen a székelyföldi borvizek bevitelénél vámot szednek. A kormánybiztos ez utóbbiról tudomással bír, de azt nem helyteleníti, mert egy nagyobb ásványvíz raktár van, hol az összes vizek megfelelő olesó áron kaphatók s miután az nagyobb kiadással, tökébefektetéssel dolgozik és pedig székely ásványvizeink előnyére, a vámot azért szedik — a raktár védelmére.

Hollaky főispán véleményét, mely szerint az államvasutaknál oda hatnak, hogy az étkező kocsik a székelyföldi ásványvizeket kötelesek legyenek árusítani és a kormánytól szállítási kedvezményt kérjenek — egyhangulag elfogadták.

A téli gazdasági előadásokra nézve elhatározták, hogy a földművelésügyi miniszterhez feliratot intézzenek s azt kérik, hogy a dolgok természetéből kifolyólag, ne előleges programot, hanem a megtartott előadások beszámolóját kívánja az egyesülettől.

Oda törekednek, hogy a tejgazdasági tanfolyamokra székely fiúk és leányok minél nagyobb számban felvétessenek.

A mezőgazdasági hitelügy rendezésénél igen ohajtandó, sőt elodázhatlan szükséglet, hogy a Magyar Földhitelintézet a betáblázásra adható kölcsönök minimumát 400 koronára leszállítsa s ne csak tisztán földbirtokra, de városi házakra is adhasson kölcsönt. A Földhitelintézet memorandumának hathatós támogatására a kormánybiztos felkérték. A kormánybiztos kijelentette, hogy a Magyar Földhitelintézet elismerésre méltó székelyföldi működéséről tudomással bír s a mai délelőtt legnagyobb részét Medveczky Antal dr.-ral, az intézet megbízottjával töltötte; beható információkat szerezve az eddigi eredményekről. Ha az intézet feliratában kifejtett kívánalmak teljesedésbe mennek, úgy a kiszagák hiteligenyei igen kedvező megoldást nyernek. Raktárszövetkezetek s más czélokra pedig 70,000 K évi összeg van fölvéve az ország költségvetésébe.

A birtokrendezés ügyében a gazdasági egyesület fölterjesztésének pártolását a kormánybiztos kiállításba helyezte.

A gazdasági ismétlő iskolákat tovább fogják fejleszteni. A lótenyésztés elősegítését feladatul tűzték, de ebben még végleges megállapodásra nem jutottak. Különben az O. M. G. E. ezirányu akciójához csatlakoznak.

Sándor Lajos a méhtenyésztés felkarolására hívta fel a közfigyelmet, mint egyik igen jövedelmező gazdasági foglalkozásra.

A selyemhernyó tenyésztését Hollaky főispán melegen ajánlja s habár egyesek ellenszónvet tanusítanak, épen úgy, mint a lentermelesnél kezdetben, biztosan állíthatja, hogy hasonló szép eredmény fogja ezt követni. A kormánybiztos szintén czélszerűnek tartja a selyemhernyó tenyésztés meghonosítását s jelzi, hogy az utakat a közeljövőben eperfakkal befásítják.

A kormánybiztos minden fürdőn talált bonyakokat külföldi készítményekkel, de székely produktumokat sehol sem látott. A székelyeknek is vannak speciálitásaik. Többek között sásból is igen csinos dolgokat készítenek. De a Korondon kapható aragont sem megvetendő. A helybeli kő-és agyagipari szakiskola szép faragványokat állíthatna elő belőle. Oda kell törekedni, hogy minden egyes fürdőhelyen háziipari bazár legyen s abban székely készítményeket tartsanak.

Ezután a kormánybiztos és főispánunk Lajos Jánost indítványainak figyelembe vételéről megnyugtatóván, elhatározták, hogy a választmányi ülések jegyzőkönyveit jövőre bizottság hitelesítse s erre Konez Ármint és Szabó István vál. tagok mostanra felkértek.

A pozsonyi kiállítás alkalmából a Gazdaszövetség ülésében való megjelenésre Sperker Ferencz, Ugron Zoltán és Balázsy Sándor kiküldettek.

Végül Hollaky főispán, elnök megköszönte a kormánybiztos meleg érdeklődését s a választmányi lelkesen megéljenzését, egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetét nyilvánította.

Vajha e nagyterjedelmű tanácskozás ehhez méltó eredményeket is hozna szegény székely népünk boldogítására!

A malmok és a vasárnapi munkaszünet. A hatóságok a vasárnapi munkaszünet ügyében a malmokra vonatkozólag kiadott rendeletet akként értelmezték, hogy a munkaszüneti napokon való öröltetés joga csak a nagyobb gőzmalmokat illeti meg, amelyek kivételre dolgoznak s így a gépeik szakadatlanul működnek, éjjel-nappal. A kisebb gőzmalmoknak és száraz-, vízi- és szélmalomoknak nem engedték meg a szakadatlan munkálkodást, mert úgy fogták föl a dolgot, hogy ezeknél egyáltalában nem lehetetlen az üzem félbeszakítása, sőt azt naponta meg is teszik, a rendes munkaidő befejeztével. A kereskedelemügyi miniszter most, az e tárgyban hozzá intézett kérelmet megvizsgálva, kimondja, hogy a kisebb malmok, ha a szükség megkívánja, épp úgy folytathatják a munkát a munkaszüneti napokon is, mint a nagy malmok.

A mulatságok, hangversenyek stb. engedélybéllyege. Egy előfordult eset alkalmából, a belügyminiszter — a pénzügyminiszterrel egyetértőleg — rendeletet adott ki, amelyben értesíti a törvényhatóságokat, hogy a mulatságok, táncvigalmak, hangversenyek stb. rendezése iránt kiadott engedélyek, a kérvényező vagyontalansága esetén is a bélyegszabályzat alá esnek és a bélyegilleték lerovása nélkül az engedélyt nem szabad kiadni.

Világnapló.

Augusztus 21-én.

Kossuth Lajos ez évi 100-dik születésnapjának megünneplése országos jellegű lesz. Ezen az ünnepélyen Apponyi Albert gróf házelnök, hivatalosan, mint a képviselőház elnöke, személyesen részt vesz és koszorút helyez Kossuth Lajos sírjára. Apponyi Albert gróf felszólítására számos képviselő fog megjelenni szept. hó 19-én az ünnepélyen. Két rendbéli országos tanítói gyűlés volt e hó 18-án a fővárosban. Délelőtt az Eötvös alap tartotta tisztújító közgyűlést, délután pedig az Állam, Tanítók Országos Egyesületének volt közgyűlése melyen kivált az ifjúság erkölcsi védelméről hangzottak el figyelemre méltó javaslatok. Szolnokon dicsőretre méltó idea született. Szobrot akarnak állítani Damjanichnak, a hősök hősné. A szabadságharc e legvittebb katonájának még nincs szobra és Szolnok csakugyan méltó, hogy falai között őrizze Damjanich emlék-szobrát, mert a hős tábornok itt aratta egyik nagy diadalát. A Vasuti és Közlekedési Közlöny szerint a zóna díjszabást ismét meg fogják változtatni. Az új díjszabás szerint, melyet 1903. január hó 1-én szándékoznak életbe léptetni: a 14-ik vonalszakaszt 300 kilométerre korlátozzák és felállítják 300 kilométeren tul a 15. és 16-ik zónát.

Körber dr osztrák miniszterelnök Ischlból visszaérkezett Bécsbe és a miniszter tanácsnak jelentést tett az ő felsége előtt tartott konferenzia eredményéről. Egyik bécsi lap az ischli tanácskozásról azt írja, hogy Körber dr nem hajlandó az általa támasztott követelésekből egyet sem elejteni csak azért, hogy a kiegyezés befejeződjék. Párisi távirat szerint a pétervári nagyköveti állást Casimir-Périer, a francia köztársaság volt elnökének ajánlották fel. Casimir-Périer meg nem fogadta el a felajánlott állást. Közel kétezer lengyel tüntető gyűlést tartott Charlottenburgban e hó 18-án, a Germania-egyesület helyiségében. A vita folyamán többször hangoztatták, hogy a németek a lengyeleknek örök ellenségei. Végül elhatározták, hogy lengyel birtoknak a porosz kormány részére való eladása hazaárulás és tiltakoznak a germanizáció ellen. A második macedon-kongresszus ma választotta meg legfőbb bizottságát Stancicsev elnökkel az élén és azután befejezte a tanácskozást. Hir szerint a kormány mind a két bizottságot föl akarja osztalni. A perzsa sahé hó 17-én érkezett Doverba. Megérkezésekor Arthur Connaught herczeg a kíséretével és a perzsa követség tagjaival a sahé hajójára ment és üdvözölte angol földön.

Tan- és nevelésügy.

A phonomimikáról.

— Irta: Rozsondai István. —

A népiszkolai tantárgyak mindenikének meg van a maga általános, u. n. tárgyi módszere, melyet könyvekből tanulhatunk meg. Ez általános módszer azonban a tanító egyénisége, a gyermekek értelmi fejlettsége s talán a helyi viszonyok szerint különböző átalakulásokat szenved s létre jön az alanyi módszer. A hány tanító, annyi módszer. A milyen a tanító, olyan az iskola.

És ez így van jól.

Nem öntudatos tanító az olyan, kit tapasztalatai gondolkodásra nem indítanak; ki az évenként változó és különböző lelki világgal bíró tanítványával szemben eljárásaiban nem alkalmazkodó; ki elfogultságból, előítéletből, vagy talán mert nem ér rá ilyesmikkel törődni, a koronként felmerülő újításoktól elzárja magát és nem tekintve sem jobbra, sem balra, halad az egyszer kivájt székéruvon, a körülmények által megszabott szűk határok közt.

Pedig a tanítói pálya folytonos bűvárkodást, önmívelést kíván.

A tanító munkájának anyaga Isten legremekbebb teremtménye: az ember. És kutatni, ráismerni e nemes anyag legnemesebb részének, a léleknek ezerféle rejtelmét, változatait, oda érzék kell, de tudás is!

Kontár kezekkel nyulni oda nemcsak szentségtörés, de emberkinzás is; mert a míg a holt-anyag szó nélkül túri az ügyetlen kezek munkáját, addig az érző ember feljajdul az avatatlan kéz csapásai alatt.

Az elemi iskola tantárgyai között legnagyobb fontossága van az írás-olvasás tanításának — mert ezen épül fel a későbbi tudás. Ennek elsajátítása adja a fejlődő ember kezébe azon feltételeket, melyek által képzetkörtét bővítheti, ismereteit tágíthatja, tudását erősítheti.

De ezeknek elsajátításával szerzi meg azon elhikái alapot, melyen későbbi erkölcsi és értelmi ereje épül fel. Mert a képzetek nemcsak ismereteket adnak, hanem érzelmeket is támasztanak a lélekben. Az érzelmek vágyakat keltenek fel; a vágyak indító okai az akaratnak; az akarat nyilvánításából a jellemre lehet következtetni. A jellem pedig maga az ember.

A minthogy Rómába sem egy ut vezet csupán, van az írás-olvasás elsajátítására is többféle mód van. Az „a bé ab“ lélekölő korszakán szerencsésen tulesve, eljutottunk a hangoztató módszerig.

Lényegileg úgy az Indali, mint a Günczy, vagy a most legáltalánosabban használt Gyertyánffy-fele módszer hangoztató ugyan s bár megfeszített erővel, lelkiismeretes munkával — a tapasztalat szerint — sikert bármelyikkel érhetünk el (legjobbba a Gyertyánffy-félével), mégis nevelői szempontból nem lehet közömbös egy olyan általános módszer elfogadása, mely az eddigieknél közelebb áll a természeteshez s a mely által tanításunkat könnyebbé, gyorsabbá és sikeresebbé tehetjük.

Nem lehet közömbös mai tanítási rendszerünk mellett, mikor az általános tulterhelés folytán csak úgy nyög az elemi iskolai tanuló is a tanulnivalók halmaza alatt, követni e fontos tárgy tanításánál egy olyan eljárást, mely annak elsajátítását játékká teszi s tanítónak, tanítványnak egyaránt gyönyörűségére szolgál.

Ilyennek tartom én a francia Grosselin nagy lélektani alappal bíró zseniális eszméjének egyik hazai jeles tanítónk Czukrász Róza által magyar földbe átültetett phonomimikai (hangutánzó jelképes olvasás) módszerét.

E kitért módszer nagy hordereje nem is annyira a tulajdonképen irva-olvasásban, mint inkább az azt megelőző előgyakorlatokban a domborodik ki.

És ez a fő.

Áthidalni azt az űrt, mely a gyermek eddigi minden terv és cél nélküli, csupán a pillanatnyi behatások és az ösztönök által szabályozott gondolkodását elválasztja a czélutadatos, tervszerű szellemi munkától; a gyermek lelkében önként meglévő hangokat onnan elővárszolni, azokból értelmes szavakat formáltatni és mindezeket mestéri kézzel könnyen, gyorsan, biztosan, a nélkül, hogy a gyermek egyéni természetének felköltelnének negatív vonásai, mely a tapintatlan eljárásnál igen gyakran jelentkeznek dacban, makacsságban, vagy a sikertelenség folytán elcsüggedésben,

oly szempontok, melyek határozottan kiemelik a phonomimikát eddigi irva-olvasási módszereink közül.

A helyes elvasás tanítás titka a tiszta hangoztatás. Felfogatni a szavak részeit — a hangokat — úgy a miként azok természetesen hangoznak, egyike a legnehezebb tanítói feladatoknak. Hogy az r betűt ne ru-nak, az f-et ne fu-nak, az l-et ne le-nak stb. hangoztassa. Legyen az a tanító bármennyire gyakorlott e tekintetben, legyen neki bármilyen tiszta hangérzéke, lehetetlen, hogy a mostani eljárás mellett a mássalhangzók kiejtésénél valami átsurránót utóhang ne keletkezzék. És amint Czukrász Róza mondja: „Ha én a gyermeknek azt mondom, hogy ebben a szóban „kő“ keő hangzik, vagy a „ni“-ben nei, az ő természetes esze megbotránkozik rajta, mert ő a kö-ben mindig csak kö-t s a ni-ben mindig csak ni-t hall s ezt a ráérőszakolt tudományt ép oly nehezen fogadja be, mint a régi a bé ab-o-t. Már pedig el kell ismernünk, hogy az olvasás alapfeltétele a helyes hangoztatás s a mi hibát itt elkövetünk, azt semmiféle módszerrel helyre nem hozhatjuk.“

S hogy jár el ezzel szemben a phonomimika? Kiindul abból a helyes felfogásból, hogy a gyermek fejlődésmenete megegyezik az emberiség fejlődéstörténetével. Ha a tanítás természetes alapon akar haladni, akkor figyelembe kell azt venni.

Az első emberek beszédje sem állott összefüggő mondatokból, hanem az érzelmek, indulatok egy-egy önkénytelen hangjaiból, milyeneket hallatnak ma az állatok s milyenekkel örömeinket, fájdalmainkat ma is kifejezzük. Később ellesték az állatok hangjait, vagy egyes tárgyak mozgásából keletkező hangokat s ezen utánzótt hangokkal aztán az illető tárgyakat meg is jelölték. „Így nevezték el — ugymond — a dongót, mivel dong; a csegettőt, mivel cseng; a fecskét, mivel fecseg. Ilyen eredet látszik a legtöbb hangutánzó szóban, melyenek: dörög, durran, csattan, koppan, reccsen, zörög, perog, zuhog stb.“

Mindazon hangok tehát, melyekből beszédünk van, megvannak a gyermek lelkében. Onnan kell elővárszolni és szavakká alkotni, nem pedig mesterkélten a szavakból kiválasztani és újra szavakká alkotni.

Itt jár el mesteri módon Czukrász R. A magánhangzók kiválasztásánál elmond egy kedves kis mesét, mely a míg érdeklí a gyermeket és leköti figyelmét, addig gyönyörűséget is okoz neki és e mese folyamán egy önkénytelennek látszó mozdulat (jel) kíséretében valamilyen érzelmet kifejezőképen előjött a kiválasztandó hang. Pld. a csodálkozásnál: „ó“; a meglepetésnél: „á“, az öröm kifejezésénél: i... i... i... i stb.

A hangokra kötött jelek igen lényegesek. Mert a míg ezek később a hangok összemondásánál, mely ma a legtöbb nehézséget adja, hathatós külső segítői az agyban végbemenő belső folyamatnak, addig másfelől a szükséges hangnak a tudatba való újra felidézésénél hatalmas támogatói az emlékezetnek.

A mássalhangzók felfogatása már több nehézséget ad. Bizonyos leleményességet tételvez fel a tanító részéről, mert azoknak tiszta hangoztatása, valamely állati vagy természeti tárgy mozgásából keletkező hang utánzó felfogatása által történik. Igen természetes, ezeket is jelekkel kísérve. A kutya hangja: rrr.; az óra kettyegése t...t...t.; az abroncsot, ha összeszorítom, mikor szét pattan így tesz: bbb.; a téhen így bög: mmm. stb.

A phonomimikai módszer nagy fontossága phychologiai okokból leli magyarázatát, számtalan előnye mellett, melyeket helyszüke miatt el nem mondhatok, sem részletesen itt e módszert nem ismertethetem, ez alkalommal csupán azon ellenvetésekre akarok reflektálni, melyek a közelmúltban egy köri gyűlésen e kérdés felett provokált vita kapcsán elhangzottak.

„Hamar munka ritkán jó“ — szokják mondani az akadémikusok, kik a nélkül, hogy behatolnának a dolog lényegébe — jellemzően gondolkodás módjukra — könnyelműek, nagy képpel vetik oda ítéleteiket.

Hát ez a munka épen, mert hamar megy, azért jó. Jó, mert céljait nem mesterkéltségekkel, hanem természetes alapon igyekezik elérni s hamar megy, mert természetessége kizárja az akadályokat.

Itt ki van zárva úgy a tanító, mint a gyermek részéről a sikertelen törekvéssel járó elkedvetlenedés s épen azért hathatós fejlesztője a lelki energiának. A mi a többi módszerek mesterkéltségénél elkerülhetetlen, a pirongatás s az azokkal járó megszégyenülés itt elesik, mert egyszerű, természetes voltánál fogva a leggyengébb

tehetségű gyermek is könnyen átérti s vonzó, érdekes alakjánál fogva a legmozgékonyabb gyermek figyelmét is leköti. Játszva tanul ezzel a gyermek s azért megy hamar. A tanulás nem elkedvetlenedést, hanem gyönyörűséget okoz neki. S vajjon ha a kezdet kezdetén gyönyört nyújtó foglalkozásnak találja a tanulást, nem jobb-e az, mintha az ő kinzására feltalált szükséges rosznak ismerné?

Vajjon, ha gyönyörűséget okoz neki a tanulás hat éves korában, az első benyomás marandó hatása folytán nem fog-e kedvvel tanulni 20 éves korában is?

S aztán a hamar munka miért nem jó?

Hát jobb szekéren utazni, mint vonaton? Hát Etédrről Badapestre küldi-e valaki a levelét lovas legénytől s nem veszi-e szivesebben igénybe a m. kir. postát, vagy a távirát? De veszi bizony, mert jobb is, biztosabb is!

A sok mese és a hangokhoz kötött jelek veszélyeztetik a tanítás komolyságát és ezáltal, különösen osztatlan iskolában zavarólag hatnak a többi osztályok csendes foglalkozására.

Ez már valamivel nyomósabb ellenvetés. Hát lássuk ezt is.

Annyi bizonyos, hogy a gyermekvilágból vett mesék tartalmuknál és a hangokhoz kötött jelek szokatlan voltuknál fogva gyakran adnak derűtségre okot. De hát nem-e épen ez a derűs hangulat biztosítja a sikert? Mert láttam én komoly tanítást is. Mikor a tanító állig begombolozva, a maga fölényének tudatában hivatalos nagyképekkel járt-kelt tanítványai között s egy bankigazgató pedanteriájával terjesztette maga körül a hideg világságot.

De csak hadd ömöljék el tanításunkon a derűs hangulat. Hadd érezze a gyermek, hogy a tanító vele érez, vele gondolkodik, hogy közöttük ő is csak gyermek. Könnyebb neki azzá lenni, mint tanítványait magához felemelni. Minden tanító volt már egyszer gyermek. „Ha alakoskodni kell, magunk tegyük azt; könnyebb az nekünk“ — mondja Czukrász Róza.

De épen e mesékben rejlik a phonomimika vagy más paedagogiai értéke.

Mai agyontanítási rendszerünk egyik veszedelme: a figyelem tulságos kifárasztása. S mivel a figyelem nem kész tehetsége a léleknek, hanem az egész szervezetnek, érzékszerveinknek, de főleg idegrendszerünknek megfeszített ténykedése, igen természetes, hogy ez szervezetünket rendkívül kimeríti. És hogyha a tulságos figyellel kifárasztjuk a szervezetet, az egyéb működésre képtelenné válik.

Áll ez igazság minden kora emberre, de kétszeresen áll a fejletlen szervezetű gyermekre.

Az elemi iskolának már I. osztályában — viszonyítva a tanulók testi fejlettségéhez — ogész súlyllyal nehezedik a gyermekre a tanulni való halmaza. A tanterv rendelkezéseinek eleget teendő az 1² óras tanrend beosztással az egyes lelkierők tulságos igénybevételével egyoldalú megerőltetésnek van kitéve a figyelem. S ha ehhez hozzá veszzük irva-olvasási előgyakorlataink mai mesterkéltséget, melyeknek megemésztése, átértése nemcsak a gyenge, de a közepes tehetségűeknek is kin, ne csodálkozzunk, ha annyi satnya, vézna testű gyermeket kell látunk; ne csodálkozzunk, ha növendékeink ijesztő százaléka reked meg csupán az olvasni nem tudás miatt már a II. osztályban; ne csodálkozzunk, ha a gyermek lelkéből megunt iskolát, tanítót egyaránt és mindezeknek okait ne csak külső körülményekben keressük, hanem önmagunkban, hibás eljárásunkban is.

Szükség van olykor-olykor a lélek pihentetésére, a kedély felrisszítésére. Ez azonban nem a téleuságban áll, mint a testi pihenés, hanem a lelkierők koncentrációjában. Abban, hogy olyan irányban összpontosítsanak, mely érdekességénél fogva leköti az összes lelkierőnk és gyönyörűséget okoz az egyének. És a mi gyönyörűséget okoz, azt szeretjük is. A mit szeretünk: arról állandó, uralkodó képzetcsoport támad a lélekben, mely működésbe hozza az értelmi erőket — ítéletet, következtetést, aktív képzetet — és a míg az uralkodó képzetcsoport a sikert biztosítja, az összes erők foglalkoztatása kizárja az egyoldalúságot, mely az egyes lelkierők tulterhelése folytán a szervezet kifárasztására vezet.

A gyermek semmit nagyobb gyönyörrel nem hallgat, mint a mesét. Mikor mesét mondunk neki, az valóságos pihenője lelkének. Ebben látom én a phonomimikai mesék paedagogiai értékét.

De látom egyébben is.

Nagy mértékben veszi igénybe a képzelet működését. S bár a képzelet minden irányu, szabad csapongását magam sem tartom üdvösnek,

szakértő által azt begyakorolhassa. E tanfolyam kezdődik aug. 22-én és tart szept. 15-ig s teljesen díjmentes. Jelentkezni mindig lehet a tornateremben. E kedvező alkalmat szívesen ajánljuk a hölgyközönség figyelmébe, mert ilyen ingyenes tanfolyamok igen ritkán szoktak nyitni.

— **Kinevezés.** A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök vármegyénkben a szentkirályi anyakönyvi kerületbe Elekes Géza körjegyzőt anyakönyvesnek, a zetalaki kerületbe pedig Sebestyén István közgyámot anyakönyves helyettesnek nevezte ki.

— **Halálozások.** Rozsondai István etédi tanítót, lapunk lelkes munkatársát, pótolhatatlan vesztéséig érte. Igazán szeretett fiatal felső szül. Király Julianna e hó 15-én, 19 éves korában, boldog házasságuk 2 ik évében — nehéz szenvedések után meghalt. Temetése e hó 17-én az ev. ref. egyház szertartásai szerint volt Etéden. — Die már Mariska, Diemár Károly helybeli kir. ügyész forrón szeretett leánya e hó 18-án hosszas szenvedés után elhunyt. E hó 20-án d. u. 4 órakor a róm. kath. egyház szertartásai szerint — az elhunyt kívánására — édesanyja porrai mellé az ev. ref. sirkertbe helyezték örök nyugalomra általános részvét mellett. — Borosnyai L. János gimnáziumi tanuló, Dollny Róbert vármegyei árvászeki jegyző sógora, e hó 22-én, életének hajnalán, 18 évében rövid, de kinos szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése ma (vasárnap) d. u. 3 órakor az ev. ref. egyház szertartása szerint fog megtörténni.

— **Darányi miniszter és a székely-kérdés.** Darányi földmívelési minisztert meghívta az aug. hó 28—30-án tartandó székely-kongresszus rendező-bizottsága a kongresszuson való részvételre. A miniszter e meghívásra következő leirattal válaszolt: „Folyó évi július hó 18-án 506. szám a. kelt felterjesztésére köszönetemet fejezem ki a székely kongresszusra való szíves meghívásáért és értesitem a t. rendező-bizottságot, hogy a kongresszuson képviselőtemben való részvétellel Sándor János főispán urat, székelyföldi megbízottamat és Balogh Vilmos miniszteri tanácsos urat, e nőki osztályom főnökét biztam meg. Ezenkívül intézkedtem az iránt, hogy a kongresszuson megfelelő szakemberek által a miniszterium erdészeti, mezőrendőri és állattenyésztési osztályai is képviselve legyenek és pedig az erdészeti főosztály Horváth Sándor min. tan., a mező rendőri ügyosztály Tervey Imre min. oszt. tan., az állattenyésztési és tejjgazdasági ügyosztály Sierban János orsz. tejjgazdasági felügyelő urak által. Biztosítom ez alkalommal is a t. rendező-bizottságot a székely-kérdés iránt érzett meleg érdeklődésemről és arról, hogy a kongresszus hazafias munkaságát és annak eredményeit különös figyelemre fogom méltatni. Öszinte örömmel fog szolgálni, ha a kongresszus közelebb hoz bennünket az előttünk álló nagy cél megvalósításához.”

— **Egy nő és két keresztelés.** Vármegyénkben Nagy-Galambfalva — ha így halad — országos neve mellett, még világhírré is szert tehet. Közelebről olyan esemény történt benne, aminek párja tán a világon sincs. Holder Julius ur, nagygalambfalvi görög keleti pópa, az elkövetője ennek a csínynek. A nevezett »pap« ur nem tett kevesebbet, minthogy egy római katolikus és így születésekor már megkeresztelt, sőt Majláth püspök által meg is bérmált, tehát valóságos keresztény nőt — kinek nevét kíméletből elhallgatjuk — a napokban ismét megkeresztelt. Cselekményéről pedig keresztlevelet állítván ki — azt házasság céljából elküldötte azon görögkeleti papjelölthöz, kinek kedvéért a nő leendő férje vallására áttért. E szerint a nőnek — Holder Julius ur szerint — mint római katolikusnak meg kellett haljon és újra születnie, hogy görög keleti vallást követhessen, avagy kétszeres keresztlevele is lehet valakinek. Szóval mi nem értjük Holder ur okoskodását, de annyit tudunk, hogy a helybeli kir. főreáliskolához alig lesz alkalmas vallásitanítónak — hasonló eszmékkel.

— **Sürgős rendelet az államkötvények beállítására.** A pénzügyminiszterium 66.473 sz. rendeletével az 1902. évi V. t.-cz. értelmében: 1. az 1888. évi XXXVI. t.-cz. alapján az italmérségi jogokat adott kártalanítás céljaira kibocsátott kölcsönnek; 2. az 1888. évi XXXII. t.-cz. alapján kibocsátott 4¹/₂ százalékos államvasuti aranykölcsönnek; 3. az 1888. évi XXXII. t.-cz. alapján kibocsátott 4¹/₂ százalékos államvasuti ezüst kölcsönnek; 4. az 1876. évi L. t.-cz. alapján kibocsátott 5 százalékos magyar-keleti vasuti kölcsönnek; és végül 5. az 1888. évi XVII. t.-cz. alapján a magyar északkeleti, a cs. és kir. sza-

badalmazott kassa—oderbergi és az első magyar gácsországi vasut nevében a m. kir. pénzügyminiszterium által ezen vasutak céljaira felvett 4¹/₂ százalékos kölcsönnek még forgalomban levő — ki nem sorsolt összes (szelvényes és névreszló) kötvényeit 1902. évi szeptember hó 1-én leendő visszafizetésre felmondotta. Ez a visszafizetésre való felmondás azonban a regálé kártalanítási kötvények közül azokra, a melyek az 1902. év márcz. 15-én magyarországi városok és községek (ideértve az urbéreseket is) nevére kötvényezve voltak, nem terjed ki, mivel ezek az 1902. évi V. t.-cz. 7. §-a értelmében már 4 és fél százalékkal kamatozós államadóssági kötvényekkel cseréltetnek ki. A felmondott kötvények visszafizetése f. évi szeptember 1-én veszi kezdetét, mely időn tul ezen kötvények után kamat nem jár. Érdekében áll tehát ugy a szelvényes, mint a névre szóló kötvény tulajdonosoknak, hogy a birtokukban lévő kötvényüket a lakhelyükre nézve illetékes kir. adóhivatalnál mielőbb adják be. A kötvények az adóhivataloknál megtekinthető minta szerint kiállítandó számgjegyzék kíséretében adandók be és a beváltási összeg ugyanazon kir. adóhivatalnál, melynél a kötvény beadott vehető fel a beadás napjától számított 10—15 nap mulva a kötvény beadását igazoló elismervény hátlapjára vezetendő nyugta ellenében. A kir. adóhivatalok kötvényeket a rendes hivatalos órák alatt beváltás végett mai naptól kezdve elfogadnak.

Gsarnok.

Mi a spiritismus?

(3-ik folytatás.)

A kísérletek és észleletek Foxékot nagyon meglepték és felizgatták; áthívták a szomszédokat s elbeszélék a történetek, kik szintén meggyőződtek az elmondottak valósága felől és a láthatatlan kopogóval hamarosan megállapodtak afelől, hogy egy koppantás „nem”-et, kettő „nem tudom”-ot, három „igen”-t jelentsen s így a feltett rövidebb kérdésekre kaptak rövid feleleteket. Aztán abban állapodtak meg, hogy az abc-ét előmondják s a mondani szánt szóban előforduló betűnél koppant „egyszer”, mi által szavakat s értelmes mondatokat nyertek s ily módon megjelölt válaszokat kaptak kérdéseikre Foxék és szomszédaik.

A szellem kikopogta nevét is és elmondotta, hogy öt ezeltől öt évvel ezen házban kirabolták, megölték s tetemét a pinczében elásták, az ajtótól jobbról 4 lépésnyire.

Hire ment ennek egész Hydesville községben s a közelebbi vidékeken is, mire a pinczében megejtett ásátás által, a jelölt helyen, 6 lábnyi mélységben a csontvázat meg is találták.

A kopogás azután is naponta ismétlődött; a láthatatlan erő (a szellem) azt is kibetűzte, hogy ő nem bosszuállás kihívása végett, hanem csak azért jelent meg, hogy a gondolkozni tudó s akaró embereknek figyelmét felkeltse és nekik az emberek és a szellemvilág közötti közlekedés új korának megérkezését hírül hozza, s hogy a tulvilági élet lételet s a szellemek tulvilági életét bebizonyítsa és őket arról meggyőzze.

Foxék lakása egész búcsujáró hely jellegét kapta az akkori időben csodának tartott ezen jelenségek következtében, ami a Foxék kis családjának már terhessé kezdett válni.

(Folyt. köv.)

Hivatalos rész.

Küküllő-hid újraépítése. M. kir. államépítészeti hivatal Székelyudvarhely. 516 számhoz. m. 902. Hirdetmény. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur az 1902. évi július hó 26-án kelt 38527 számú rendeletével az udvarhely—parajdi tvht. közut 0—1 szakaszán levő 1. sz. Küküllő-hid alépitményének és a 2. sz. áteresznék helyreállítását 24185 K 80 f összeg erejéig engedélyezte. A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása céljából az 1902. évi szeptember hó 16-ik napjának d. e. 10 órájára a székelyudvarhelyi kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentemlített munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap délelőtt 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni. Az ajánlathoz az általános

feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5 százalékanak megfelelő bánatpénznek a házi pénztárnál történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó. A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők. Kelt Székely-Udvarhelyt. 1902. évi augusztus hó 12-én. A hivatal főnöke: Diószeghy Samu, kir. főmérnök.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 12145., 12192., 12270., 12311., 12355., 12044., 12049., 12146., 12150., 12310., 12367., 12403—902. alisp. sz. Közhirretétel végett értesitem, hogy Abásfalva, Homoródujfalu, Szederjes, Szentgyházaláhfalva község és Székelyudvarhely város sertésállományaiban a sertésvész fellépett és az ezekre vonatkozó zárlatok elrendeltettek. Ellenben a Bözödujfalu község loállományában uralgott rühkór; a Bözöd sertésállományában uralgott sertésorbáncz; Felsőrákos bivalállományában uralgott bivalvész; Vargyas szarvasmarhaállományában uralgott lépfene; Bögöz sertésállományában uralgott sertésorbáncz; Derzs és Homoródkarácsonfalva bivalállományában uralgott bivalvész megszűnt és az ezekre vonatkozó zárlatok feloldattak. Székely-Udvarhely, 1902. aug. 21. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

Másolat 68. 80.274—1902. B. m. számú körrendelet. A magasabb légkörökben való tudományos vizsgálódás céljából felbocsátott léggömbökkel leszállásakor való mikénti elbánása tárgyában. **Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak.** A magasabb légköröknek tudományos kutatása céljából Európa majdnem valamennyi államában időnként kisebb vagy nagyobb léggömbök bocsátatnak fel, melyek oly készülékekkel vannak ellátva, melyek a hőmérséklet, a nedvességet stb. egy befekettített papírlapra önműködőleg feljegyzik. A legközelebbt években minden hó első csütörtökén ezenkívül pedig alkalmilag másnapokon is ilyen léggömbök bocsátattak fel egyidejűleg Angliában, Franciaországban, Elzász-Lotharingiában, Bajországnak, Ausztriában és Oroszországnak. Poroszországban a léggömbök a kir. meteorológiai intézet aeronautikus observatoriuma részéről a Berlin mellett levő legeli lőtérben bocsátatnak fel, ennél fogva a léggömb műszerek és minden tartozéka kincstári tulajdon. Minthogy ezen léggömbök csak készülékeket visznek magukkal, ember azonban nincs velük, fel kell tenni, hogy azokat, ha értelmes emberek találják meg, célszerű módon megőrizni és visszaküldeni fogják. Hogy tehát a lakosoknak lehetővé tétessék, hogy ezen fontos, minden művelt államban gyakorolt kísérletezéseknél szakszerűen közreműködhessenek, a szóban levő léggömbökkel leszállásuk és feltalálásuk alkalmával leendő miként elbánásra vonatkozólag közhirretétel végett a következőkről értesitem a törvényhatóságot: 1. A műszerek felvitelére többnyire gázzal töltött léggömbök, néha azonban sárkányok is használtatnak, a melyek acélsodronnyal vannak ellátva és a melyeknek felszállása a szél ereje által idéztetik elő. A léggömbök vagy szövetsből, vagy gummiból, vagy papírosból készülnek, alul nyílásuk van, a melyen át a gömb óvatos nyomkodásával a gázt ki lehet üríteni főképp könnyen akkor, ha a nyílást felfele fordítjuk. A papíros léggömbök, melyeknek burka magában véve értéktelen elszakítás által könnyen kiüríthetők. Ezen eljárásnál azonban magától értetődőleg minden nyílt tűz (szivar, papír, gyufa és más egyéb) a legnagyobb gondossággal távol tartandó, mivel a gáz könnyen felrobbanhat. A szövét vagy gummi léggömbök a lehető legnagyobb vigyázattal kezelendők s ennél fogva például a fákrol lehetőleg megsértés (rongálás) nélkül veendők le. Az ezen célra használt sárkányok alakja négyszögletes, nyitott papálczákból álló szekrény, melyet részben gyapjuszövet von be. Előfordul néha, hogy a sárkányon még egy hosszú acélsodronny is van, ez esetben ha valószínű, hogy a sodronny egy erős áramu villámvezetékekkel érintkezésbe jöhet, a sodronnynak pusztá kézzel való megfogása vagy fedetlen testrésszel való megérintése gondosan kerülendő s a veszély elhárítása céljából a kezek száraz kendővel csavaranodók be. Kerülni kell továbbá a nagyon törekeny sárkányon minden szükség nélkül rongálását. 2. Ha a léggömb vagy sárkány erős szél mellett még gyorsabb mozgásban van, úgy a megállításnál minden elővigyázat megteendő, hogy ne rúgattassék s ez által megsérüljön. A mozgás megakadályozása céljából legajánlatosabb a lecsüngő kötelet gyorsan egy szilárd czövek vagy fa köré csavarni. 3. A léggömbök vagy sárkányon levő

eszközöknek és műszereknek különös értékük van, minélfogva azok a legkiválóbb elővigyázattal kezelendők. Mihelyt a fémapirossal befedett kis kosárka, melyben a készülék van, a levegőben megfogható vagy ha az a földön vagy egy fán függve találtatik, minden belső érintés nélkül levágandó és nagy óvatossággal kinyitandó, ha lehetséges esőtől is védett helyre teendő. Ha a kosárkán még különös utasítások is volnának elhelyezve, úgy azok rögtön végrehajthatók. Például ha kéretik egy különösen megjelölt zsinór addig húzandó, míg egy rugó elcsattan, minek az a czélja van, hogy a korommal befeketített papirosra történt feljegyzéseknek utólagos letörlése megakadályoztassék. 4. A léggömb háló, ernyő, sárkány* és minden hozzájuk tartozó rész hasonlóképen gondosan megörözendő. 5. A Poroszországból s a német birodalom egyéb részeiből, sőt más országokból származó ily talált léggömbökről stb. azonnal távirati értesítés küldendő „Aeronautische Observatorium Reinickendorf-Wessbei Berlin“ czimre, melyben a találó pontos czime is megjelölendő. 6. Minden talált és szakszerű módon kezelt léggömb vagy készülékért a találóak kezelés gondosságához képest 5—20 márka jutalom fizetetik ki, ezen kívül minden egyéb költség, még a sürgönydíj is megtérítetik. Viszály esetén a poresz kir. országos tanácsivatal dönti el, hogy kiket illet meg a jutalomdíj. A községi előjárások, rendőrhatalóságok felhívandók, hogy a fentebbi előírások minél szélesebb körben leendő terjesztését és azoknak végrehajtását lehetőleg minél inkább előmozdítsák. Különösen pedig kioktatandó a lakosság, hogy a műszereknek minden kinyitása vagy felette törékeny belsőrészeinek megérintése kiváltképpen pedig a befeketített pa-

pirossal vagy fémmel bevont hengernek vagy dobnak megtapogatása a felszállás tudományos értékét helyrehozhatatlanul megsemmisíti és hogy ezen okból is a jutalom nagysága elsősorban attól függ, vajjon a feljegyzések sértetlenek-e, vagy pedig a talalók hibájából vagy ügyetlensége következtében megrongáltattak-e. Budapesten, 1902. évi július hó 29-én. A miniszter megbízásából: Dr Sélley s. k., miniszteri tanácsos. (11607—902. alisp. sz.)

Nyílt-tér.*

Tekintetes Buda Gyula urnak

Helyben.

Uraságod által f. hó 16-án adott azon megbízatásban, hogy Milcevic János urral szemben fennforgó lovgias ügyét elintézzük, eljártunk s annak eredményeképp a következőket tudatjuk:

Tekintettel arra, hogy uraságod megbízottainak egyikében személyi változás állott be, Milcevic János ur megbízottaival való kölcsönös megegyezés alapján az előző tárgyalások fölött napirendre térve, az eddig felvett jegyzőkönyvet és megállapodásokat tárgytalannak jelentettük ki és az ügy tárgyalását újból felvettük.

Ennek rendén Milcevic ur megbízottai lovgias elégtételt kérték tőlünk, az uraságod által Milcevic János uron f. hó 14-én reggel, nyilvános helyen elkövetett tetteles inzultus miatt.

Mi a lovgias elégtétel kérését tudomásul véve kijelentettük, hogy felünk kész fegyveres elégtételt adni és pedig tekintettel az elkövetett sértés súlyos voltára: Milcevic János ur által kívánt fegyverem és feltételek mellett.

Milcevic János ur megbízottai erre felük nevében, a lovgias ügyek terén elfogadhatlan ama

*E rovat alatt közlöttékért felelősséget nem vállal a Szerk.

kijelentést tették, miszerint felük becsületbiróságot kér uraságod ellen.

Tekintettel arra, hogy becsületbirósági eljárásra alapot szolgáltató ok fenn nem forog; tetteles inzultus pedig lovgias uton csakis fegyverrel intézhető el: továbbá tekintettel arra, hogy nem uraságodnak, hanem Milcevic János urnak van szüksége elégtételre, tehát ő mint kihívó fél becsületbiróságot nem kérhet; kijelentettük, hogy a már egyszer kért és felajánlott fegyveres elégtétel adáshoz mint egyetlen elfogadható megoldási módhoz ragaszkodva, a becsületbiróságot leghatározottabban megtagadjuk.

Milcevic János ur megbízottai azon kijelentéssel távoztak, hogy elhatározásunkat tudatják megbízójukkal, hogy felük, ha netalán a becsületbirósághoz nem ragaszkodnék, lovgias elégtételt vehessen.

Miután Milcevic János ur megbízottai a szabályszerű időn belül nem jelentkeztek, uraságod részéről az ügyet a lovgias szabályai szerint teljesen befejezettnek nyilváníttuk.

Szekely-Udvarhely, 1902. évi augusztus hó 17-én.

Kiváló tisztelettel:

Török Mihály,
Schupiter Győző s. k.,

Nyilatkozat.

Alólírott ezennel kijelentem, hogy Atyha községben volt szatócsüzetemet folyó évi augusztus 13-án Benjámín Eszter ottan lakosnak eladtam. Az atyhai 1019. sz. tjkben foglalt ingatlanok azonban jelenleg is tulajdonomat képezik s azokra beleegyezésem nélkül senki ne merjen hitelezni.

Derzs, 1902. augusztus 19.

Spitzer Mihály.

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főműveit

Magyar Remekírók

FRANKLIN-Társulat kiadása

ezim alatt egyöntetű szép kiadásban, 53 kötetben, diszes vászonkötésben adja közre a Franklin-Társulat.

Tartalmazza:

*Arany János Kisfaludy Károly
*Arany László Kisfaludy Sándor
Balassa Bálint Kölesey Ferencz
*Eötvös József Kossuth Lajos
Berzsenyi Dániel Madách Imre
Csiky Gergely Mikes Kelemen
Csokonay V. M. Pázmány Péter
*Czuczor Gerg. Petőfi Sándor
Deák Ferencz Reviczky Gyula
Eötvös József br. Széchenyi Istv. gr.
Fazekas Mihály *Szigligeti Ede
*Garay János Teleki László gr.
Gyöngyössi I. *Tompai Mihály
Gvadányi József *Vajda János
Kármán József *Vörösmarty M.
Kátona József Zrínyi Miklós
Kazinczy Fer. művei.
*Kemény Zsigm.
Népies lyra Népbaladás
Kurucz-költészet

*A esilaggal jelzett remekírók kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerződésileg biztosította, úgy hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen írók műveit más versenygyűjteményben meg nem jelenhetnek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 testes kötet felőli a legbecesebbet, mit a magyar szellem teremtett és hivatalos van arra, hogy minden családi könyvtárjának legyen.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 testes kötet felőli a legbecesebbet, mit a magyar szellem teremtett és hivatalos van arra, hogy minden családi könyvtárjának legyen.

nyertes, művészi, erős angol vászonkötés, a papírja famentes, soha meg nem sárguló; betűi külön e czélra készülnek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók öt kötetes sorozatokban jelennek meg 1902 februártól kezdve és azontul minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A Franklin-féle Magyar Remekírók előzetesnek külön kedvezményképpen a most megjelenő új magyar Shakspeare-kiadás, 6 vaskos kötetben, diszkötésben 20 korona — kivételés árban szállítatik, holott e kiadás bolti ára 30 korona lesz, és az eddig forgalomban volt Shakspeare kiadás 100 koronába került. — Legkiválóbb költőink remek fordításában közli Shakspeare remekait e kiadás, névszerint Arany János, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Lévay József, Arany László, Rákosi Jenő, Györfy Vilmos átültetésében. Ez az egyetlen teljes magyar Shakspeare, és értékes kiegészítője a Magyar Remekírók gyűjteményének. Megrendelhető a Magyar Remekírók-kal egyidejűleg.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetnyi teljes gyűjtemény ára 220 korona, mely összeg havi részletben törleszthető; a hat kötetes teljes Shakspeare kedvezményára 20 kor. a Remekírók előzetesnek, ha a két mű együttesen rendel étik meg.

Szűjtő alá rendezték és az illető író életét és munkáinak jellemzését felölő bevezetéssel ellátják:

Alexander Bernát
Agyal Dávid
Badiacs Ferencz
Bánóczy József
Beöthy Zsolt
Berzeviczy Albert
Bayer József
Eendrődy Sándor
Erdődi Béla
Erdélyi Pál
Fereny Zoltán
Fraknoi Vilmos
Gyulai Pál
Heinrich Gusztáv
Koroda Pál
Kossuth Ferencz
Kozma Andor
Lévay József
Négyessy László
Rákosi Jenő
Riedl Frigyes
Széchy Károly
Széll Kálmán
Váczai János
Vadnai Károly
Voinovich Géza
Zoltvány Irén

E fényes névsor biztosságot nyújt arra nézve, hogy a Magyar Remekírók megbízható szöveget adja a felvett munkáknak, s hogy minden életkorú óntató becsü munkát tesz.

A Franklin-Társulat által kiadott «Magyar Remekírók» nagy értéket rejtő kívül emeli, hogy annak kiegészítője a

Teljes Magyar Shakspeare,

a Kisfaludy-Társaság által kiadott s költőink: Arany, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Lévay, Arany László, Fejes, Greguss, Györfy Vilmos, Lőrinczy-Lehr, Rákosi Jenő, Szigligeti által fordított kiadása. Ez a fordítás ma már magyar remekíró-számba megy, mert azt halljuk a színpadról, ezt idézzük lépten-nyomon; átment a nemzet vérébe.

A teljes magyar Shakspeare-t kedvezményes áron kapják a «Magyar Remekírók» megrendelői, vagyis a hat kötetes diszesen bekötött munkát 30 korona bolti ár helyett 20 koronáért, ha mind a két munkát megrendelik.

Megrendeléseket elfogad minden hazai könyvkereskedés vagy a Franklin-Társulat Budapesten.

MEGRENDELŐ JEGY.

Alólírottkönyvkereskedésében

(hol):ezennel rendel

.....péld. Magyar Remekírók 55 kötet 220 kor.

.....Shakspeare összes színművei 6 kötet 30 kor. helyett 20 kor. kedvezményes áron

.....Shakspeare összes színműveit 6 kötetben külön (a Magyar Remekírók nélkül) 30 korona bolti áron és kéri a szállítási föltételek közlését.

Hely:

Név:

Tessék e megrendelő-jegyet aláírva levelezőlapra ragasztva azon könyvkereskedésnek beküldeni, melynél könyvszárműveit rendszeren fedezik.

M. kir. Államvasutak.

Keleti vonal.

NYARI MENETREND.

(Bukarest—Brassó—Budapest—Bécs.)

Érvényes 1902. május 1-től. Érvényes 1902. május 1-től.

TV. sz. sz.	Gy. v.	Allomások	Gy. v.	Sz. v.
I—III.	I—II.		I—II.	I—III.
7:35	9:15	ind. Bukarest	9:10	8:05
8:32	1:12	Predeal	8:31	1:11
5:40	2:45	Brassó	2:09	8:00
2:25	10:24	Kézdi-Vásárhely	6:53	1:35
10:15	—	Bukarest	—	6:55
8:54	—	Palanca	—	6:27
9:50	5:17	Gyimes	1:50	5:57
5:06	12:31	Sepsi-Szt-György	4:35	10:33
7:05	3:05	Székely-Udvarhely	1:33	6:13
7:21	3:21	Bikafalva 11. sz. órh.	1:14	5:55
7:33	3:33	Bögöz	1:01	5:42
7:52	3:57	Nagy-Galambfalva	12:44	5:26
8:10	4:16	Bethfalva 6. sz. órh.	12:14	5:01
8:22	4:31	Székely-Keresztur	12:06	4:53
8:30	4:39	Boldogassz-falva 3. sz. órh.	11:47	4:39
8:39	4:48	Uj-Székely 2. sz. órh.	11:37	4:29
9:04	5:04	Héjjasfalva	11:22	4:14
9:44	6:02	Segesvár	ind. 10:34	3:22
11:45	6:56	Kis-Kapus	9:43	2:01
7:41	4:40	Nagy-Szeben	1:20	9:15
12:58	7:35	Küküllőszög	9:04	1:02
4:05	1:53	Sóvárad (Korond-fürdő)	2:48	3:25
2:05	8:12	Tövis (Arad felé elág.)	8:32	11:52
3:11	9:00	Székely-Kocsárd	7:50	10:47
12:25	5:43	Maros-Vásárhely	10:30	5:34
3:48	9:30	Aranyos-Gyéres	7:26	10:17
3:00	8:52	Torda	7:55	10:45
6:17	11:10	Kolozsvár	5:55	8:37
11:04	2:38	Nagyvárad	2:11	3:42
1:19	4:03	Püspök-Ladány	12:47	1:33
7:10	7:50	ind. Budapest	9:15	8:30
1:50	1:50	(Bécs stb. Bruckon át)	2:10	6:00

(Utányomat nem díjaztatik.)

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Pénz-szekrényt — használt, de jó karban levőt — megvételre keresek. Czím e lap kiadóhivatalába.

FRISS FAGYLALT és legfinomabb czukrás-sütemények **Ernszt György czukrászatában** Székely-Udvarhelyt (Fötér, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Jó és olcsó aszali és csemegeborok Székely-Udvarhelyt, Fernengel Gyulánál kaphatók.

REMEKIRÓK — **KÉPES KÖNYVTÁRA**

igen előnyös részletfizetésre kapható a „SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában.

LENGEREBLYÉK legjobb minőségben kaphatók — darabonként 4 K 40 fillérért —

Papp-Zakor Endre vas- és szerkeszkészítésben Székely-Udvarhelyt.

Egy 3 éves nőtény kopó — jó kereső, hajtó és szöktető — olcsó áron eladó Haurik Alfred sörgyárosnál Székely-Udvarhelyt.

KOCSIK kiváló minőségben és olcsó áron állandóan **kaphatók:** **Albert Péter** — kovácsmesternél — Székely-Udvarhelyt. Használt kocsikat becsérel és kijavit. 6—52

Befőzésre kajszin- és őszi baraccok, paradicsom állandóan friss minőségben.

ZÖLDSÉGEK u. m.: édes paprika, paszuly, tejes törökbuza, új burgonya, fejes káposzta s szezon szerinti főzelékek és friss gyümölcsök a legelőnyösebb árak mellett kaphatók: **Szabady János** fűszer- és csemegeüzletében Székely-Udvarhelyt (Fötér, Kossuth-utca szegletén).

Hirdetések.

Ének- és zenetanfolyam.

Alulírott van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy folyó évi szeptember hó 1-től kezdve *hegedű, zongora, czinbalom, czithera hangszerekre és műénekekre tanórákat nyitok* kezdő és haladó tanulók számára.

Bővebb felvilágosítás özv. Tibád Gergelyné házában (Kossuth-utca) kapható.

A n. érdemű közönség becses pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel:

Baku Katalin (Geutsthalerné),
okl. zenetanítónő.

1—3

NÉVJEGYEK, **MEGHIVÓK,**
TÁNCZVIGALMI és **ESKÜVŐI**

jelentések s mindenféle **könyvnyomdai munkák** gyorsan és lelkiismeretes pontossággal készülnek a „SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában (Betegegh Pál könyv- és újságkiadó vállalata) **Székely-Udvarhelyt.**

Gyászjelentések nagy választékban, olcsó árak mellett. Vidéki megrendelések legrövidebb határidőre, esetleg a beérkezés napján elintéztést nyernek.

„KEGYELET”
disztemetkezési intézet
Székely-Udvarhelyt, a Fötéren,
Barcsay Károly
divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint vidéken legpontosabban, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig eszközöl.

Templomok, kápolnák és termek, sőt egész udvarok gyászbononását is elvállalja. Hullákat exhu máltat s bárhonnán elszállíttat. Raktárt tart fa- és érczkoporsókából, szemfödleket-, párnák-, szalagok- és egyéb gyász kellékekből mindig nagy választékot. Uj gyász kocsik fényes felszerelésekkel, testörök s az összes temetési személyzet ruházata teljesen magyar. Főelve: olcsó és pontos kiszolgálás. 27—52.

LEGFINOMABB DOBOZOK- CSONTLEVÉLPAPÍR ÉS BORITÉKOKBAN

BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajzszerszerkereskedésében

SZÉKELY-UDVARHELYT, KOSSUTH-UTCZA

nagy mennyiség lévén

legolcsóbb árak mellett kapható.

KADÁR-ÜZLETEMET

van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani. — **Raktáron** tartok: boroshordókat, fenyőkádakat, csebreket, kártyákat és dézsákat. — Elvállalok gyári, raktár- és pinczeberendezéseket pontos és szolid kivitelenben. — Javításokat gyorsan és olcsón teljesítek. — Hordók hitelesítését is elvállalom. — Szives pártfogást kérve, vagyok kész szolgálattal:

Magyari István,
kádár-mester.

5—25

NINCS TÖBBÉ SERTÉSVÉSZ!

Ha valamennyi sertéstartó gazda a Somogyi Géza-féle 13652. sz. a. szabadalmazott, kipróbált és a Nagyméltóságú magyar királyi földművelésügyi miniszter ur által, egyetértőleg a Nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszteriummal 52972/III. I. 1901. sz. a. engedélyezett, Somogyi Géza és Huszár Adolf gyógyszerész által készített

állatok emésztését **elősegítő tápport** alkalmazza.

Egy csomag 18 kr = 36 fillér.

Kizárólagos főraktár Székely-Udvar-

helyt: **Szabady János**

fűszer-, anyag- és csemege kereskedésében. 1—12

Udvarhelyvármegye alispánjától.

Szám 11249—902. alisp.

Pályázati hirdetmény.

A Székely-Udvarhely városi állatorvosi állás kinevezés folytán üresedésben jövőn, annak választás utáni betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

Javadalom évi 600 korona törzsfizetés, 200 korona lakbér, a vágatási biztosítvány teendőikért szabályrendeletileg megállapított díj. —

Felhívom pályázni, kívánó okleveles állatorvosokat, hogy kellően felszerelt folya-

